

תשובה

ה'ו' האם אידן
ה'אם האתן
נאר ה'ו' אר פסט
עם באה'אר יען

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפרי את לב האבן משרכם
ונתתי לכם לב בשר

פרשת כי תשא
גליון ט | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש ישראל
בועך מאד עין לב השמים לה יתברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

לב ונפש של הדבר והוא

ושמרו בני ישראל את השבת (שמות לא, טז)

עצור, רגע לפני שאתה נכשל, עמוד! מה שלא יהיה, ואפוא שרוך תגיע, כדאי מאוד שתזיחוק מקודם חזק, במלך שהשלום שלו – 'שבת' שמו.

כך מספר רבינו (סיפורי מעשיות י"א) במעשה הבן מלך: שהסתכל וראה, שהיה מצוייר שם אדם, וכתוב שם, שזה האדם היה מלך לפני כמה מאות שנים, ובימי המלך הזה היה שלום, והתבונן, שהכל תלוי בזה האדם, שכשנכנסין לגן ורודפין אותו, אין צריכין לברוח כלל, רק לעמוד עצמו אצל האדם, ועל ידי זה יציל.

גם אם אינך מבין בשלימות, או אולי אינך מביין כלל, את סוד הדבר של 'להעמיד עצמו אצל המלך שהשלום שלו' – אתה לא ראשון. גם התלמידי הגדול שבגדולים, הלא הוא מוהר"ת בעצמו, מעיד ואומר: ואם כי שגבו הדברים מאוד מאוד גם מדעתך, מכל שכן מדעתכם, עם כל זה ידעתי בכיבוד שעיקר מונותו הוא בפשיטות, לעמוד עצמו אצל שבת.

כיצד עומדים אצל שבת? מפרט מוהר"ת: פשוט, מתקרבים לצדיק שהוא בחינת 'שבת', ושומעים ממנו את העצה של 'קדושת שבת', ומכניס עצמו לשבת, בדיבור ובמעשה, ובעיקר במחשבה; לחשוב מחשבות איך לזכות לקדושת שבת, ולקבל את השבת בקדושה, ומסיים את דבריו שהעיקר הוא: לבקש הרבה מה' יתברך על זה.

אם אתה עושה כן, תוכל להתגבר על הכל. וגם חטאים ועוונות כמעשה העגל רח"ל, יהיה להם תיקון ורפואה. כאשר מגלה ומודיע מוהר"ת בליקוטי הלכות (שבת ז, מא) וז"ל:

ובה תראה נפלאות בתורה איך הכל נסמך בסדר נפלא, כי בשביל זה סידר משה רבינו פרשת שמירת שבת קודם פרשת חטא העגל כמבואר בפרשת כי תשא, שמדבר שם ממעשה המשכן, ואחר כך 'אך את שבתותי תשמורו' וכו' 'ושמרו בני ישראל את השבת וכו' ברית עולם בני ובין בני ישראל' וכו', ואחר כך מתחיל לדבר תיכף ממעשה העגל – להורות ולגלות ולהודיע חסדי ה' ונפלאותיו, שבחסדיו הנפלאים הוא מקדים רפואה למכה תמיד, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שקודם מעשה הרע והמרו הזה של חטא העגל, שבו קלקלו לדורות וגרמו כל החורבנות, כי חזרו והמשיכו היצר הרע על עצמן, שמוה באים כל הקלקולים גם עתה וכו' – הקדים והודיע לנו בתורת קדושת שבת קודש שסידרה מקודם, להורות שכבר הקדים התיקון והרפואה, שהוא קדושת שבת שמקבלין מצדיקי אמת בחינת משה, על ידי זה יתקן הכל, כי על ידי זה נמשך דרך התשובה בעולם כנ"ל.

ועל כן בכניסת שבת אומרים 'מוזור שיר ליום השבת', שהוא המיזור שאמרו אדם הראשון בכניסת שבת סמוך לחטאו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי 'שבת אינן עלוה' כמו שאמרו רבותינו ז"ל, וכמו שכתוב במעשה של שני הבנים שנחלפו, שכשורדפין את האדם מן הגן עדן צריך לעמוד עצמו אצל שבת.

ניסיון שכולו דמיון

היצר הרע של הדור האחרון כבר הפיל חללים רבים, איך אפשר באמת להתגבר עליו?! / סודו של המדמה' דקדושה שבו תלוי הכל.

הדמיון והציור שיש לאדם. אלא שעל האדם לברר את המדמה ולהשתמש בו בקדושה, ולא להימשך אחריו באופן שיבלבל אותו ויהפוך אצלו את הרע לטוב ולהיפך ח"ו.

הבעיה היא רק; מכיון שהאדם מונח היכן שהוא מונח, אחרי שעבר עליו מה שעבר, ושם הוא כבר לא יכול לברר בעצמו את המדמה. אי לכך הוא צריך את הצדיקים הגדולים שיורו לו את הדרך הישרה, למען לא יטעה ויתבלבל משום דבר.

זו הייתה הסיבה של הנפילה הגדולה של עם ישראל בעגל; על אף שכבר ניתנה להם התורה, אולם כל זמן שהדמיונות מסובבים את האדם, הוא לא יכול בשום דרך למצוא את דרכו. שהרי אפילו אם הוא יודע ורוצה לקיים מצווה מסוימת, בכוח הסטרא אחרא לעררב אותו כל כך, עד שמתוך הרצון הקדוש בעצמו הוא עלול להגיע למקומות חרוקים לגמרי ח"ו.

לכן, גם אחרי שניתנה תורה לישראל אנחנו לא מצליחים לברר מדעתנו שום הלכה, אלא בכוחם של הצדיקים שכה המדמה' שלהם היה מבורר בתכלית. וכך גם בכל דור, אנו צריכים את הצדיקים שיבררו לנו את דרכי התורה כנגד התגברות המדמה של הסטרא אחרא המתחדש אף הוא כפי הדור.

גם הכפרה שניתנה לעם ישראל על מעשה העגל הייתה: ה'משכן', שהיה מלא בתמונות וציורים המפליאים את כוח המדמה בקדושה, ומעוררים אותו לחן אמיתי נקי מכל שקר ובלבול.

אי אפשר לסיים את המאמר מבלי להזכיר את 'פורים'...

ובכן: המן-עמלק, הקליפה הנוראה ביותר שהייתה לישראל מימות עולם. כל כוחו הוא מהטטשוש שהוא זורה בליבותיהם של בני ישראל; את היראה הקדושה הוא הופך ליראות נפולות של מרירות ועצבות על מצבנו השפל כל כך, ואף את יקרת המצוות הוא מהפך לגמרי, כשהוא גורם לנו לזכור רק את הפניות ואת החלקים שעדיין לא זכינו אליהם.

גם היום, נחפש את 'מרדכי הצדיק' ונלך בדרכיו, למען ניציל מהיי תוהו ודמיון, ונזכה לאור של בהירות וכיבוד לנצח נצחים.

"ראינו דבר נבהל זור, אשר כל אדם משתומם על זה!" - פותח מוהר"ת בפליאה - "היאומן כי יסופר, שאחרי שזכו ישראל לקבל את התורה באותות נוראות כאלו, וכולם זכו לרוח הקודש וכו', ואחרי כל אלה, הנשמע כזאת שיעשו מעשה כזאת לטעות אחר העגל ... מה זה היה להם?!"

"אחרי כל המופתים הנוראים שראו בעיניהם במצרים וקריעת ים סוף ומלחמת עמלק ומתן תורה באותות ומופתים נוראים כאלה ... אחרי כל זה יעשו מעשה כזה לעשות להם עגל לאלו-ה'?" (ליקוטי הלכות, ברכת הרי"ח ד, לג).

זו לא עוד שאלה שנשאלה בכדי שנוכל לחקור ולהבין את ההיסטוריה טוב יותר... הקושיא הזו בוערת בעצמותיו של כל אחד מאתנו: איך יתכן מצב כזה, כשלמרות כל הדעת, הקדושה והמצוות שממלאים אותנו, אנחנו מוצאים את עצמנו נופלים פעם אחר פעם שדודים תחת הניסיונות של היצר הרע?!

"ליצר הרע של הדור הזה יש כינוי חדש" - אומר רבינו הקדוש - "הלא הוא: 'כוח המדמה'!" (ליקוטי מוהר"ו, כה). אף שהוא לא יכול להפוך רע לטוב כפשוטו, אבל הרשות ניתנה בידי הפעיל על האדם דמיונות; הוא יכול לדמות לו את הרע הכי גדול בעולם למצווה עצומה מחד, ומאידך לצייר בעיניו מצווה גדולה למעשה שטות ושיגעון ח"ו.

זה היה הכוח שניתן לסטרא אחרא - להכניס בלבול בליבם של כלל ישראל על ידי שהעלים והסתיר את אורו של משה רבינו, והראה כאילו הסתלק כבר ומיטתו פורחת באוויר. משם הדרך לעגל כבר הייתה קצרה...

הצעקה עולה עד לב השמים: אם 'דור דעה' אחרי מתן תורה וגילוי שכינה גדול כל כך נפלו ביצר הרע של 'כוח המדמה' בקלות כל כך, עד שעשו את העגל שהוא עבודה זרה ממש. מה אם כן רוצים מאתנו, אנשים פשוטים בדור עני כל כך? איך נוכל להתמודד מול הבלבולים הקשים שהיצר מזמן לנו בכל עת ורגע ממש?

מוהר"ת שנדרש לשאלה זו, מאיר את התשובה באור יקרות, ומביא בשורה אמיתית של נחמה לכל אחד בכל מצב:

'כוח המדמה', מסביר מוהר"ת, 'אינו דבר שלילי. אדרבא, כל מעלת האדם על הבהמה הוא בזכות כוח

מה קורה עם פוטין?

הר"ר שמחה: פשוט מאד! סוגרים את הפלאפון, וגם את החלון שבחדר סוגרים עם וילון, ויושבים ולומדים ועוסקים בעבודת ה'. וכפי שעשה מוהר"ת.

וכך מספר רבי נחמן בורשטיין ז"ל (שהיא צייט שלו היה השבוע, ביום י"ד אדר א') בספרו 'אוצר נחמני': "שמעתי מרבי לוי יצחק שמוהר"ת ז"ל היה מנעם ככל האפשר מלהסתכל בחיזו דהאי עלמא, ועל כן ציוה לכסות חלון חדרו בוילון אפילו ביום, כדי שלא יביט אפילו מבט חטוף בחוץ, ואמר: "ווינציגער א קוק אויף דער וועלט". ור' אליהו חיים רוזין אמר שמוהר"ת אמר: "איין קיק ווינציגער אין דער וועלט, איז איין בריא ווינציגער אין גהנום".

תאמין לי שמי שעושה כך, הוא הרבה יותר שמח... שכן, כמו שאתה מבין שמי שאין לו אייפון ואינטרנט ואינו קורא עיתונים - מלבד מה שהוא ניצול מעבירות, הרי הוא גם בפשטות - הרבה יותר רגוע ושמח ושלו. כך גם אצלנו, ככל שנתרגל לנתק את עצמנו מכל הפאליטיק והנייעס שסביבנו, יהיו לנו חיים מתוקים יותר.

ר' מנחם: אוי רבי שמחה, מאכסט מיר חשק... [= אתה עושה לי חשק...]

הר"ר שמחה: כך נאה וכך יאה, שיהיה לך חשק גדול וחזק, המביא לידי מעשה, לסתום את עיניך ואוזניך מלהסתכל ולשמע את כל השטויות וההבלים של העולם הזה, ולדבק עצמך רק בתכלית הנצחית. "ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא".

ר' מנחם: אבל איך מקבלים כח לעשות את זה?

הר"ר שמחה: אתה הרי ברסלבער חסיד! תקשר עצמך בכל עוז לנשמת רבינו הקדוש, אשר הוא הבעטלער העיוור שלא היה שום הסתכלות בעולם הזה, והבעטלער החירש שלא שמע מאומה בעולם הזה, וכן הלאה (סיפורי מעשיות, מעשה מ' בעטלערס). וכפי שכותב מוהר"ת על רבינו:

"אשרי הגוף שלא נהנה מהעולם הזה כחוט השערה, אשרי העיניים שלא היו להם שום הסתכלות בזה העולם, אשרי כי כל העולם כולו לא היה עולה אצלו כחרף עין. אשרי האזנים שלא שמעו שום קול של זה העולם, וכן שאר כל האיברים והחושים, כמובן כל זה בהמעשה של השבעה בעטלערס שסיפר. עיין שם היטב והבן כי לא קידמו אדם בעולם לספר שבחים כאלה על שום צדיק, ומן הסתם כשהוא ידע לספר כל זאת, היה אווז בכל זה. ואם תשים לבך להסתכל שם היטב בעין האמת, אז תבין מעט עוצם גדולת קדושתו העולה על כל הקדושות, אשרי לו!" (ימי מוהר"ת, סו).

ובכח רבינו הק', יכולים גם אנו לזכות לזה, ולקבל במתנה 'דרשה גישאנק' מרבינו, שנהיה כמותו (כמסופר שם במעשה). ולהיות גם אנו בבחינת בעטלער עיוור שאין לו שום הסתכלות בעולם הזה, ובעטלער חירש שאינו שומע מאומה, לא מפוטין ולא מזלנסקי... ולחיות חיים טובים ומתוקים!

שעיקר ההתעניינות שלי במלחמה זו, היא מחמת הפחד על הנסיעה לציון רבינו הקדוש הנמצא שם באוקראינה, ומי יודע מה יהיה בראש השנה הבא. כמו כן, יש פחד שמא תהפוך המלחמה למלחמת-עולם, ותשבש את כל מהלך החיים בכל העולם כולו.

הר"ר שמחה: אז תתפלל על זה!

ר' מנחם: אני אכן מתפלל כל יום, הן על כך שהדרך לציון רבינו - בכל השנה כולה, ובפרט לקראת ראש השנה - תהיה פתוחה לרווחה, והן שיהיה שלום ושלווה בעולם.

הר"ר שמחה: כמה זמן אתה מתפלל על זה ביום?

ר' מנחם: בערך חמש דקות.

הר"ר שמחה: נו, אז יש לך 23 שעות ו-55 דקות, שאין לך בהם עסק כלל, לא עם פוטין ולא עם זלנסקי, והן פנויות לגמרי לתורה ותפילה ועבודת ה' במנוחה וישוב הדעת!

ר' מנחם: אוי, רבי שמחה, וואס רעדסטו? [= מה אתה מדבר?] אתה הרי יודע בעצמך ש'מלחמות' ושאר נייעס כאלה, מעסיקים את הראש ואת הלב הרבה יותר מ-5 דקות ביום...

רק הדיבורים עם חברים סביב זה לוקחים לכל הפחות חצי שעה, ולפעמים הרבה יותר. וזאת מלבד ההקשבה שצריכים להקשיב לכל מיני קווים [כשרים ומהודרים, כמובן] להתעדכן הדק היטב היטב הדק בכל פרטי הנייעס...

הר"ר שמחה: תמחל לי על דבריי, אבל אתה ממש מזכיר לי את האייופוניסטים שדיברת עליהם מקודם... שכן, על אף שב"ה אין לנו שום שייכות לכלים המטונפים, אבל הצד השווה שבינינו, שגם אנו לא מתנתקים מכל מה שקורה בעולם, ומרגישים משועבדים להיות מעודכנים בכל עת מה קורה בעולם, ולדוש ולדון בנייעס... תחת אשר נברח לתוך התורה והתפילה, ולא יהיה איכפת לנו שום דבר, רק התכלית הנצחית...

רבינו לימד אותנו לסתום את עינינו מ'חיזו דהאי עלמא' לגמרי, ולהסתכל ולחשוב בכל פעם רק על התכלית הנצחית. ומלבד תפילה על צרות ישראל, אין לנו שום עסק וענין בכל המלחמות והעסקים שבעולם!

אנו צריכים להיות עסוקים יומם ולילה רק להכין עצמנו לקראת המעבר מהפרוודו אל הטרקלין, ולהכין צידה לדרך הנצחית, וחוף מזה הכל הבל ורעות רוח. כל הנייעס וה'באבע מעשה'ס' מתאים רק למי שאינו זוכר את תכליתו ומחפש במה למלאות את מונו הריק.

ר' מנחם: אבל איך אפשר להתעלם מכל מה שקורה מסביב?

יש לך 23 שעות ו-55 דקות, שאין לך בהם עסק כלל, לא עם פוטין ולא עם זלנסקי, והן פנויות לגמרי לתורה ותפילה ועבודת ה' במנוחה וישוב הדעת!

ר' מנחם: שלום עליכם, ר' שמחה. שמעתי שהייתם באומן בשבת האחרונה.

הר"ר שמחה: עליכם השלום! אכן זכיתי ברחמי ה' להיות אצל רבינו הקדוש בסיום ימי השובב"ם ת"ת. חסדי ה' כי לא תמנו.

ר' מנחם: האם שמעת שם את הפיצוצים של הטילים של פוטין?

הר"ר שמחה: לא! פוטין עדיין לא הגיע לרח' בילינסקי באומן. כנראה הוא עדיין נמצא בתחילת רח' פושקינא ☺

ר' מנחם: אבל שמעתי שהרבה ברחו משם בפחד גדול?

הר"ר שמחה: אכן, היו הרבה שמיהרו לברוח. אך ראיתי גם חילוק גדול בין האייופוניסט'ין לבין היהודים הכשרים. ככל שהאדם חי יותר עם האייופונים והאינטרנט, ושומע כל הזמן נייעס, כך הוא חי יותר בפחד...

ר' מנחם: א אלטע מעשה! דבר זה ידוע ומפורסם שכלל שמחוברים לציונות הביוב של הנייעס והאינטרנט, כך חיים יותר בפחד, ולא רק בפחד אלא גם בדמיונות.

אבל בוא נשמע, מה באמת נראה לך עם הענין של פוטין והמלחמה בינו לאוקראינה?

הר"ר שמחה: איך אני יודע לומר? וכי נביא אנכי? הרי אפילו 'שאלת חלום' לא הצלחתי לעשות בלילות האחרונות, מחמת נדודי שינה שהיו לי ☺

יתכן גם, שעד שיפרסמו את ה'שיחת חברים' שלנו בגיליון שייצא לקראת שבת, כבר אדע את התשובה הברורה, לא בחלום אלא בהקיץ...

בינתיים, אני רק יודע ש'פוטין' בגימטריא "הנה המן" (עומד בחצר)...

ר' מנחם: האם זה אומר ש'זלנסקי' נשיא אוקראינה העומד כנגדו הוא בחינת 'מרדכי'?

הר"ר שמחה: אין זה מוכרח, שהרי גם שמו "ולודימיר זלנסקי" הוא בגימטריא "הנה המן עמך בחצר"...

ר' מנחם: מה זה אומר?

הר"ר שמחה: אני לא יודע מה זה אומר, כי יש כמה רמזים במגילה לכאן ולכאן. ולדוגמא: המילים "פוטין עם זלנסקי" עולים בגימטריא (וימלא) "המן על מרדכי חמה", ומזה מובן שהמלחמה ביניהם הוא סוד החמה של המן על מרדכי. וכן, "ולודימיר זלנסקי" בגימטריא "ורצוי לרב אחיו"...

ר' מנחם: שמעתי שהשם המלא שלו הוא "ולודימיר אולכסנדרוביץ' זלנסקי".

הר"ר שמחה: נכון. וגם זה מרומז במגילה, כי "ולודימיר אולכסנדרוביץ' זלנסקי" בגימטריא "כי ראה כי כלתה אליו הרעה"...

ר' מנחם: אבל גם פוטין, יש תוספת בשמו, כי שמו המלא הוא "ולדימיר ולדימירוביץ' פוטין".

הר"ר שמחה: או אָה, די רוסישע חבר'ה האבן אסאך נעמען... [= החבר'ה הרוסים יש להם הרבה שמות...]. אבל האמת שגם שם זה מרומז במגילה, כי "ולדימיר ולדימירוביץ' פוטין" בגימטריא "ויעש המלך כדבר ממוכן"...

בקיצור: הרמזים אין להם סוף, וכל זמן שאין לנו נביא או חוזה, אין לנו אפשרות לידע פשר דבר. ובוודאי שאין אנו יודעים עתידות.

ר' מנחם: האמת, שהמלחמה עצמה לא הייתה מעניינת אותי כל כך. הרי יש מלחמות רבות בכל העולם. אלא

נדהמת?

לסיום עיני מחיזו דהאי עלמא למדי

אָנא מְלֵא רַחֲמִים, זַבְנֵי וְעוֹרְנֵי וְהוֹשִׁיעֵנִי שְׁאוּנָה לְהַתְגַּבֵּר בְּכָל עֵז וְתַעֲצוּמוֹת, לְסַגֵּר וְלְסַתֵּם עֵינֵי מַחִיזו דְהַאי עֲלֵמָא לְגַמְרֵי, לְהַעֲצִים וְלְסַגֵּר עֵינֵי בְּחֻקָּה מְאֹד, לְבָלֵי לְהַסְתַּפֵּל פֶּלֶל עַל תְּבִלֵי עוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו. וְאֵהִיָּה בְּזֶה הַעוֹלָם בְּעוֹר וְסוּמָא מְמִשׁ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִי שׁוּם רְאִיָּה וְהַסְתַּפְּלוֹת וְהַבְּטָה בְּזֶה הַעוֹלָם בְּפֶלֶל, רַק אֲזַנְּהָ לְבִנְיָן אֶת עֵינֵי וְדַעְתִּי וְשִׁבְלֵי לְהַסְתַּפֵּל תְּמִיד עַל הַתְּבִלִּית הָאֲמִתִּית.

אשרינו מה טוב חלקנו

איש תם וישר ועובד ה' היה ר' פייוול, אך ביותר היה איש שמח ועליז מאד. הסיבה לשמחתו הגדולה הייתה בבחינת שמחו בה'; הוא זכה לקום מידי לילה בחצות, לערוך תיקון חצות באמירת סדר 'תיקון רחל' בגניחות ויללות, ואחריה 'תיקון לאה' ברצונות וכיסופים ובהשתקקות נמוץ להשי"ת ולגאולתו של ישראל.

לאחר שגמר את סדר התיקון, התבונן בעצמו ואמר בלבו: "הנה עוד לילה זכיתי במנתת חנים לידע מהעצה הקדושה הזאת של קימת חצות, ולשבר את שינתי ולקום ממיטתי, אשרינו מה טוב חלקנו!". ומתוך כך החל לפום לעצמו ולחזור שוב ושוב "אשרינו מה טוב חלקנו"...

חיות דקדושה, ואושר אמיתי מילאו את לבו, עד שהרגיש שהוא העשיר הגדול ביותר בעולם, בזה לבד שזכה לקום ולהיות ניעור בעת רצון הגדול והקדוש של חצות. עד אשר נשא לבו את ידיו ואת רגליו, והיה מוקד בעצמו בניגוני שמחה אשר התאים למילים האלו: "אשרינו מה טוב חלקנו", ושוב: "אשרינו מה טוב חלקנו".

כך עבר עליו כל היום בניגון שפיוס לעצמו פעם אחר פעם 'אשרינו', עד שמנהג זה גרם לכל מכיריו ואנשי עירו, לקרותו ולכנותו בשם 'פייוול אשרינו'...

מוהרנ"ת ז"ע א"ה היה נוהג מידי פעם לבקר בעיר טעפליק, ובבואו היו אנשי שלומו מקבלים את פניו ויוצאים לקראתו. כנהוג לקבל פני אורח חשוב, בפרט מוהרנ"ת שהיה מדבר עמהם דיבורי התחזקות בעבודת ה' ומפיה בהם רוח תקוה והתחדשות בכל פעם שבא אצלם, על כן נהגו לקבל פניו.

פעם אחת הגיע מוהרנ"ת לעיר, כמנהגו, והנה הוא מבחין בין אנ"ש שבאו, כי רבי פייוול הנזכר, לא בא לקראתו. הוא פנה לאנ"ש ושאל: "היכן רבי פייוול? מדוע לא בא אף הוא לקבל את פני כמנהגו תמיד?".

תושבי העיר שהכירו את ר' פייוול כאיש פשוט מאד, לא הבינו כי מוהרנ"ת מתכוון אליו, כיון שהזכיר שמו בכינוי 'רבי', הנהוג להוסיף לתלמיד חכם ובר הכי, על כן עמדו ותמהו על שאלת מוהרנ"ת: וכי מי הוא זה אותו איש נכבד 'רבי פייוול' עליו שואל ומתעניין רבם מוהרנ"ת.

עד שנזכר אחד מהם מ'פייוול אשרינו', אשר איש פשוט הוא לגמרי, ולכאורה מוזר מאד שמוהרנ"ת יקראו בשם 'רבי פייוול', על כן שאל בדרך צחוק והלצה: שמוא כוננתם על 'פייוול אשרינו'?! כשכל הסובבים אף הם מעלים חיוך של צחוק, על כינוי מכובד זה שהתאים מוהרנ"ת, לאיש תם כזה.

כשנענה בחיוב, שאכן מתכוון מוהרנ"ת לאותו ר' פייוול, ענו ואמרו, שכבר נפטר ר' פייוול והלך לעולמו, על כן לא בא לקבל פניו.

מוהרנ"ת שידע גדול מעלת האשרינו של ר' פייוול, חרה לו על התייחסותם אליו בלזלזל, וענה ואמר: "נו, נו, זאג איך אייך, זיין עולם התורה וועט זיין אז ער וועט דארט אויפשטיין חצות און טאנצן אשרינו" – "נו, נו, אני אומר לכם, שעונש 'עולם התורה' שייענש רבי פייוול, יהיה, שיקום שם בחצות הלילה ויערוך את התיקון, ולאחריה ירקוד ויזמר לעצמו אשרינו". כי כל אחד נוהג בעולם התורה כפי שנהג בעולם הזה.

דברי מוהרנ"ת אלו, היה בהם די והותר להורות ולהדריך את קהל השומעים, שזו הדרך וזו העצה לזכות לחיי עולם, לשמוח בכל ימינו, בניעמית גורלנו, אשרינו מה טוב חלקנו!

רבי פייוול - אשרינו מעפליק ז"ל

לא ידוע הרבה אודותיו, אבל כאמור היה מאנשי שלומינו בחיי מוהרנ"ת ז"ע א"ה, איש תם ועומד בבית ה' בלילות, ושמה מאוד בנועם חלקינו וגורלינו.

על מנהגו להחיות עצמו בכל פעם 'אשרינו' אף מוזכר במכתב שכתב מוהרנ"ת בעת המחלוקת הגדולה (יום א' ואתחן תקצ"ה) כהוראה לרבים לנהוג כמוהו, וזה לשון המכתב בעלים לתרופה: הזמן פורח מאוד מאוד ואיך שיהיה יפרח הזמן וימי חיינו הבל הבלים ולא נשאר לנו כי אם מה שזכינו ברחמינו לאמונתו הקדושה אשר נטעו אבותינו הקדושים בקרבנו מעולם על ידי צדיק הדור האמיתי שזכינו לקבל ממנו פנים אל פנים, ועל כן גם עתה אשרינו מה טוב חלקנו, ובוודאי רבי פייוול צדק בדבריו בהתפארו אשרינו בכל פעם, וגם עתה אנו צריכין להחיות עצמנו בזה...

תולדות חיי הקדושים של
נאמן עינו מוהרנ"ת ז"ע
ערב פ"ב ראש השנה בארבעת עשר ימים
פרק ט

כי הנה המלכים נועדו

הפגישה המופלאה בין הרב והתלמיד

מועדות, החליט להצטרף אף הוא לנסיעה אל הרבי.

בהגיעם לברסלב, התארחו אצל יהודי תושב המקום, בשם רבי פֶּערל דוֹבְרָשֶׁס, הלה סיפר להם בהתרגשות מעשיות ומופתים מרבינו. לימים תיאר זאת רבי נתן: "כשבאתי לביתו של רבי בערל, ראיתי שהבית כבר מלא מהרבי". סיפוריו של רבי בערל הוסיפו בהם תשוקה לחזות בזיו פני קדשו של רבינו.

בקודש פנימה

והנה מגיע הרגע הנשגב מכל רעיון, שבו עתידים להיפגש הרב והתלמיד, החמה והלבנה - - -

האברכים ממנירום נכנסים בזה אחר זה אל חדרו של הרבי, מגיע תורו של רבי נתן, הוא פוסע אל הקודש פנימה, וברגע שנפגש מבטו בעיניו הטהורות של רבינו, אוחזים בו לפתע יראה והתרגשות עצומים. הפנים האלו מוכרות לו היטב; הן אלו המה פני האיש המופלא מהחלום הנורא שהוא בברדיטשוב - - -

זה הוא ולא אחר, שהופיע אז בחלומו ועודד אותו "טַפְּסֵי הַיְהוּדִים הַיְהוּדִים" - - -

רבי נתן היה נפעם כולו ורוחו רעשה בקרבו.

כנהוג, פירטו הבאים לפני הרבי את ייחוס משפחתם. רבי נפתלי פירט את ייחוסו, אביו רבי יהודה לייב, הוא בנו של רבי יעקל מנמירוב, וזוגתו היא בתו של הרה"ק רבי דוד מליפאוויץ, בנו של הרה"ק רבי אפרים מסקאהל מתלמידי הבעל-שם-טוב. (סדר ייחוסו של רבי נפתלי שהבאנו כאן, הוא ע"פ אגרת היחסין של הרה"ק רבי אריה לייב מקאלמאי-צפת, שהיה מחותנו של בנו רבי אפרים ב"ר נפתלי בעל 'ליקוטי אבן' ותפילות הבוקר, נדפס בקובץ נחלת צבי חלק ב')

גם רבי לייב, שהיה יחסן, פירט את ייחוסו. רבי נתן ציין את ייחוס משפחתו, וכי הוא חתנו של 'רבי דוד צבי הגדול'.

"כולם יהודים טובים", הפטיר רבינו.

מכירים אנו מכבר...

רבי נתן הוסיף ואמר לרבינו, כי יש לו קצת קירבה משפחתית אליו, מחמת מוחותנות בין חותנו רבי דוד צבי, לרבי נחמן מהארדענקע, זקנו של רבינו. (על פי אבני ברזל, סעיף ו'. לפי כמה מקורות, לפני שהתאלמן מאשתו היה רבי נחמן מהארדענקע נשוי לבתו של רבי אריה לייב אוירבאך מסטאניסלאב, אביו של רבי דוד צבי חותן מוהרנ"ת. ע"פ ספר 'טעמי נאמנה' סעיף כ"ג, שם מביא את שמות כל חתניו של רבי אריה לייב שהיו כולם גאונים וצדיקים, וכן לפי הספר 'גדולת דוד', וכתבי רבי שמואל הורביץ).

נענה רבינו באמירה שהיא בבחינת מעט המחזיק את המרובה: "עתה כבר איני בודד" - - -

לאחר מכן הוא ממשיך ואומר לרבי נתן: "אנחנו מכירים זה את זה כבר זמן רב, אלא שמזמן לא התראינו" - - -

גם רבי ליפא, האברך החסיד, שמע על הרבי שקבע את משכנו באזור, והחליט לנסוע אליו. ואכן, לקראת שבת פרשת כי-תבוא, השבת השנייה של רבינו בברסלב, נסע אליו וזכה לשמוע מפיו הקדוש דברים נפלאים שהליבו את לבו עד מאוד לעבודת ה'. הוא חזר לנמירוב, כשהוא מלא התפעלות מן השבת במחיצת רבינו.

ה'סליחות' של רבי ליפא

במוצאי-שבת, בלילה הראשון של 'סליחות', הבחינו רבי נתן ורבי נפתלי ברבי ליפא העומד מאחורי התנור בבית המדרש, וכולו דביקות בבורא. כל מילה ומילה - כולל הסליחות הנאמרות בדרך כלל בחטף, כגון 'עננו' ושאר התחינות - נשמעות מפיו בקול רם, בכוונה עמוקה ובהתלהבות רבה. הם התפעלו מאוד דווקא מכך שרבי ליפא, שהוא כבר חסיד וותיק, החל פתאום לעבוד את ה' בהתעוררות חדשה, כמוה טרם נראתה אצלו. הם הבינו שיש דברים בגו.

לאחר שהסתיימה התפילה, סיפר להם רבי ליפא: "הייתי בשבת בברסלב אצל הרבי ר' נחמן; ומה אומר לכם - הוא הצית להבה בנשמת" - - -

רבי נתן ורבי נפתלי עמדו משתאים. בלבם התעוררה תשוקה עזה לנסוע לברסלב.

נוסעים לרבי

באותה עת נעדר אביו של רבי נתן, מנמירוב, עיר מגוריו, עקב נסיעתו לברדיטשוב. רבי נתן ראה בכך שעת כושר לנסוע לברסלב, ללא שום מניעות מצד אביו, כשבינו לבין עצמו הוא מהרהר: אם אראה שאני מקבל מהצדיק הזה תועלת בעבודת ה', לא אביט על שום מניעה, גם לא מצד אבי, ואהיה כרוך אחריו, למען יורני דרך ה'.

בנמירוב התגורר אז אברך מבקש ה', רבי זלמן דער קליינער' (הקטן) היה כינויו. בשעתו, כששמע על כמה מהחסידים בעירו, שמְשָׁקְנוּ את התפילין שלהם בשביל לקנות יין-שרף עבור ההתועדויות החסידיות, הקפיד עליהם ומחה בהם. רבי נתן, שבאותה עת היה כבר מקורב לחסידות, התווכח אתו והגן על מנהגם של החסידים.

עתה, לקראת נסיעתו לברסלב, פנה רבי נתן אל רבי זלמן והציע לו להצטרף לנסיעה, כשהוא מספר לו: "אומרים, שהרבי מברסלב מתנגד לאספות היין, אם כן, ראוי שתיסע אליו". ואכן רבי זלמן הביע רצונו להשתתף בנסיעה.

לרבי נתן, רבי נפתלי ורבי זלמן, הצטרף גם רבי ליפא. הם יצאו לשוק, לחפש עגלה שתסיעם לברסלב. בשוק פגשו אחד מתושבי העיר, רבי לייב, שהתכוון לנסוע לעיר כלשהי שהדרך אליה עוברת בברסלב. כששמע לאן פניהם

מצפוני

לב

כולם נקבצו באו לך

השבוע, ביום 'פורים קטן', התקיים בעיר ביתר עלית כנס אדיר למאות אברכי חבורות 'מורשת הנחל', ובו התקבצו כלל האברכים, מעיה"ק ירושלים, מבית שמש, ומביתר – לכינוס התאחדות וסעודת מצוה לכבוד 'פורים קטן', יחד עם סיום והתחלת לימוד 'עמוד היומי' בספר 'משנה ברורה'.

במעמד דיבר הר"ר שמעון צבי שפירא שליט"א, אשר עורר בדבריו על גודל מעלת ונחיצות לימוד ההלכה, כפי שכבר הזהינו רבינו על לימוד קדוש זה – 'ועל לימוד הפוסקים הזהיר מאד מאד ביותר מכל הלימודים ... והוא תיקון גדול מאד מאד ... ואמר שכל איש ישראלי מחויב ללמוד בכל יום יום פוסקים ולא יעבור' (שיחות הר"ן, כט).

לאחר ניגוני התעוררות ודביקות כהכנה לימי הפורים, דיבר הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, כשהוא מאריך בדברי ששון ושמחה, ומבאר שתכלית שמחת הפורים היא להמשיך את השמחה לכל השנה כולה, וזאת ע"י קיום כל הלכות התורה מתוך כוונת הלב, וחמימות והתלהבות.

לאחר מכן פצחו האברכים בריקודים סוערים למשך זמן רב, כשהם חוזרים לביתם רעננים ומחודשים, ששים ושמחים לעשות רצון קונם.

לשמוע דבר ה'

בשבועות האחרונות התחדשה חבורת הבחורים בביהמ"ד 'מעיינות הנחל' שבקרית יואל. כשבחורי החמד מתאספים יחד מדי מוצאי שבת קודש, לסעודת 'מלווה מלכה', לשורר את המירות בצוותא, ולהתחזק יחד בעבודת ה', ולמלאות אסמיהם שבע באורו של רבינו הק', להתברך מנייה כל שיתא יומין.

ושם נתקרו אלי בני הנעורים חדשים, ונתעוררו להשם יתברך בהתעוררות גדול, כדרך אנשי שלומנו הנקראים על שם רבינו זכרוננו לברכה! (ימי מוהרנ"ת ח"ב, אות יג).

ילכו מחיל אל חיל

בשמחה רבה מתקבלת הבשורה, כי בית המדרש החדש 'נועם השם' דחסידי ברסלב בעיה"ק ירושלים, הולכים מחיל אל חיל, כשלאחרונה נפתח 'כולל ערב', ובו מתאספים יחד לעסוק בתורה הקדושה, כל אחד במה שלבו חפץ.

נקודות

צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַפְּךָ בְּלֵב הָעֵצֵבֹנוֹת וְהַדְּאָגוֹת לְשִׂמְחָה. וְדַעַת לְנִבְזוֹן נִבְלָה, לְמָא בְּכָל הַצָּרוֹת וְהַיְפּוּרִין וְהַדְּאָגוֹת אֵיזָה הִרְחַבְהָ, שְׁעַל וְדִי זֶה יִכּוֹל לְהַפְּךָ בְּלֵב הַמְּרָה שְׁחֹרוֹת לְשִׂמְחָה. וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשְׂמִיחָה, בְּשִׂמְחָתָן גִּבְרִין עַל הַמְּרָה שְׁחֹרָה וְהָעֵצֵבֹנוֹת, וְחֻמְסִין אוֹתָם לְתוֹךְ הַשְׂמִיחָה בְּעַל בְּרָחֵם, דְּהִינּוּ שְׂמֵהֶפְכִין אוֹתָם לְשִׂמְחָה בְּנִיָּה (ליקוטי עצות, שמחה ל"א)

"פתח לנו שער, בעת... ירידה שאין לשער"

"ירידה תכלית העליה" – האם עליה זו נעשית מאליה? מהי נקודת הכחירה במצב של ירידה? מה הן המחשבות והדיבורים המהפכות את הירידה ל"תכלית העליה"?

שמתביישין ממנו יתברך, כמו שכתוב 'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבתי תחנאו', ואמרו רז"ל 'זו הבושה'. וכמו שהפליגו רז"ל במעלת הבושה" (שם), ועיין נפלאות בענין זה בליקוטי מוהר"ן תורה ו' שבאמצעות הבושה זוכים את היצר ומרוקנים את הדמים העכורים יעו"ש, ואכמ"ל).

ומאיך גיטא: דוקא מתוך תוכה של הבושה, עלינו לאזור עוז ותעצומות, ולהיחגר במידת העזות דקדושה. שכן "אין זה רצונו יתברך שנטותם פינו לגמרי ח"ו מחמת הבושה. ועל כן צריך להתגבר לבוא לעזות גדול מתוך הבושה הגדולה שיש לו מפניו יתברך. דהיינו, שאף על פי שיש לו בושה גדולה מפניו יתברך, אף על פי כן יבטח ברחמי המרובים בלי שיעור וערך, ויסלק הבושה מעל פניו, ויעזי פניו נגדו יתברך ויתוודה לפניו כל חטאיו ויבקש מחילה, כי כך הוא רצונו יתברך" (שם).

והנה, ההשתמשות בשתי מידות מנוגדות אלו, חייבת להיות באופן הנכון.

שכן, יצרו של אדם אורב לו ורוצה להפוך הקערה על פיה: מצד אחד להפילו לבושה פסולה, 'להתבייש מאד' כביכול, ולברוח מלבוש ולעמוד לפני השם יתברך. ומאיך, להביאו על ידי בושה פסולה זו, לעזות פסולה. שכן, ב'הסתגרות' ובריחתו לתוכו פנימה, מחמת בושתו, אזי הוא בונה לעצמו חומה של "עזות דסתי"א" שמדרדרו מוחי אל דחי רח"ל, וכידוע, ונמצא אפוא שהבריחה וההתעלמות מהש"ת [מחמת בושה] במצב זה, אינו כי אם עזות נוראה דסתי"א. (ועיין היטב לשונו הזהב של מוהרנ"ת בלקו"ה שם, אשר מפאת קוצר המקום אנוס אני מלהעתיק).

אולם, העזות דקדושה אינה מסתיימת בזה, אלא אף מתכבד אהה עכשיו כביכוד נפלא של "פתיחת שערי חסדיו הנעלמים והנסתרים", אשר עד בואך לכאן היו סגורים עדיין, ודוקא התגברותך בעזות דקדושה לחדור ולפרוץ באמונה חזקה בגודל חסדיו ית' כי לא כלו ולא תמנו גם במצב ירוד זה, היא היא המפתח לפתיחת אוצרות של רחמים, אשר ימשכו עליך ויקרבוך אליו ית' באהבה ובחמלה, ואזי תשכיל להשיג "סתרי תורה" - הכרה חדשה בגדולת הבורא ית' שלגדולתו אין חקר, כפשוטו!

כי ההתחזקות בשעת הירידה הוא ע"י שמאמינים בעוצם נפלאות חסדיו עד א"ס, בנפלאות נסתרות הש"ת שיש אצלו חסדים נעלמים מאד, שענין יכול להעלות מכל הירידות שבעולם להפכם לעליות גדולות. כי רק בשביל זה נברא האדם וירד לעולם הגשמי הזה המלא קליפות והסתות וכו', כדי שיוכל להוציא החסדים הנעלמים מאד מאד מההעלם אל הגילוי, שזה עיקר גדולת הבורא ית'. כי עיקר גדולתו הוא החסד שנקרא 'גדולה', וכל מה שמוציאין חסדו מההעלם אל הגילוי נתגלה גדולתו ית' יותר.

וזה עיקר בחינת ירידה תכלית העליה כי ע"י הירידה ואעפ"כ מחוק עצמו ע"י האמונה בעוצם חסדיו ית' עד אין קץ ותכלית, ע"י מגלה חסדיו ומוציא החסד הנעלם, מהעלם אל הגילוי, שזה עיקר גדולתו ית' שבשביל זה ברא העולם כדי לגלות רחמי חסדיו. וזה עיקר עלייתו, שהוא, מה שהשיג בח" חסדים הגבוהים ביותר שהיו נסתרים מאד, וזוכה להשיג ע"י ההתחזק בעוצם הירידה להשתוקק להשיג" ולהתפלל ולהתחנן אליו ית', ע"י גודל העזות דק' שהכניסו בו הצדיקים להאמין בחסדיו העצומים שאינם כלים לעולם" (ליקוטי הלכות, מתנה ה, טו).

אפשר לטלוח שאלות שיופיע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

לאחר שהיטבתם לבאר הפלא ופלא, שאדרבה ואדרבה, דוקא בשעת נפילה הוא הזמן להתעלות עוד יותר מקודם, ולא להתרשל ח"ו, ולא 'למרות' הירידה אלא 'בגללה' - רצייתי להוסיף ולשאול: זה הרי ברור שאם אשב בחיבוק ידיים וארבה להתנחם ש"הירידה היא תכלית העליה" וכו' וכו' - הרי זה תנוחמין של הכל. ומהתנה נשאלת השאלה: מה עלי לעשות ולבעול שהירידה אכן תתהפך לעליה?

אכן, פשוט וברור, כמו שהגדרת היטב, שהעליה שאחר הירידה איננה "שלהבת העולה מאליה", ואינה נעשית באופן ממילא, מבלי שהאדם יבחר בזה ויעורר זאת. ואכן הא גופא היא עבודת הבחינה - שנצמדת אל האדם בכל רגעי שעות ימי חייו - בזמן ובמצב של ירידה, שעליו לבחור: האם לקום ולהתנער מעפר ירידת נפילתו ולהתרוםם ולהתעלות ביתר שאת וביתר עז, או ח"ו לא.

ובכן, העבודה המתבקשת במצב זה להלכה למעשה, היא: ראשית כל, כפי שכבר הזכרנו במאמר הקודם - בנוגע אל המעשים מכאן ולהבא, יש לעשות ישוב הדעת וחשבון הנפש. [ובדרך אגב: הרי גם על זה קיבלנו מתנה מרבינו הק' אשר לערכה אין סוף! הלא היא: מתנת ה'התבודדות', אשר היא הזמן וההזדמנות לתקן לעצמנו, כמה שאפשר, גדרים וסיגים כדי להתרחק מכל מקום שיש בו חשש סכנת נפילת הנפש].

וכאן מגיעה עיקר העבודה, שנצטרך להשתמש עכשיו עם שתי מידות מנוגדות! וזכרונו בקודש של רבינו הק' לחבר בין המידות השונות והמנוגדות, ודוקא מתוך כך נוצרת השלימות (ובע"ה עוד חזון למועד ללבן נקודה עמוקה זו).

שתי המידות המנוגדות, שעלינו לאחוז בהן, הן: מידת ה'בושה' ומידת העזות!

מצד אחד, במצב של ירידה ונפילה, עלינו לפנות אל הש"ת בפשיטות ובתמימות, ולהתבייש מפניו על הירידה והנפילה, עד אשר נסמיק [- וערך רויט] מבושה. [ואם אין מסמיקים מבושה, אזי יש לנו דבר נוסף ממה להתבייש ... ואם עדיין אין מתביישים גם אחר התוספת הזאת, אזי 'ונשלמה בושה שפתנינו'... לא נותר לנו אלא לדבר על זה גופא אל הש"ת כמה המצב נורא ואנוש עד להחריד! ... ואם הברר מסובך מאד עבורך, אוכל להמליץ לך על 'קורס' מזוור במחיר של קנין עולם הבא, והוא: גש לארון הספרים והוצא משם הספר הקדוש 'ליקוטי תפילות' ופתח נא בתפילה כ"ב, ותתחיל להגיד... ואזי כל דיבור נוסף בענין מיותר...].

"כי כנגד ה' יתברך בוודאי צריך שיהיה להאדם בושה גדולה ונוראה כנגד רב ושליט עיקרא ושורשא דכל עלמין... ובפרט מי שנכשל ח"ו באיזה פגם שפגם נגדו יתברך, מכל שכן אם חטא ח"ו חטא גמור, מכל שכן כמו שיש כמה אנשים שמלוכלכים בעוונות רבים מאד, ובוודאי צריכין להתבייש מאד מפניו יתברך על שחטאו כנגדו יתברך" (ליקוטי הלכות, הלואה ג, ד).

ואגב: אין לברוח כלל מפני הבושה. אדרבה, זהו תיקון עצום להתבייש לפני הש"ת, שכן "הבושה היא מעלה גדולה מאד, שעל ידי זה ניצולין מחטאים מחמת

התודה והברכה לפרנס ההדפסה וההפצה, הרה"ח ר' אברהם מנחם קנאפלער שליט"א, שנטל על עצמו עול הוצאות הגיליון לשלושת החדשים הראשונים, לייסד ולבסס הגיליון ולהעמידו על תילו. לע"נ חבירו היקר יוסף דוד בן יב"ח"ה הרה"ח ר' מאיר נחמן ואחיו משה מרדכי שעלנו בסערה השמימה בליג בעומד תשב"א במירון בכלל ארבעים וחמשה הקרבנות הקדושים, ת.נ.צ. ב.ה. זכות הפצת תורת רבינו הקדוש תעמוד לו ולמשפחתו שיוכה לכל טוב והצלחה בכל העינים